

Vihapuheesta ja taiteesta

(avoin kirje Lauri Kilpiölle)

(Päivitetty 24.2.2016: Sisältää nyt oman kirjeeni lisäksi myös Laurin vastauksen.)

1.

Hei Lauri,

kirjoitan sinulle avoimen kirjeen, koska kuulemma halveksit minua julkisesti ihmisenä, runoilijana ja poliittisena ajattelijana.

Tietoni halveksunnasta perustuu eiliseen Facebook-päivitykseen (18.2.2016).
Se meni näin:

Kuvataiteilija Teemu Mäki on ryhtynyt runoilijaksi. Uudessa kokoelmassaan "Äidin oma" hän kirjoittaa seuraavaa:

"Miksi en ole jossain holdingyhtiöille suunnatussa investointiseminaarissa?

Siellä voisin hyvin kustannustehokkaasti ja nopeasti viiltää kurkut auki melko monelta veropakolaismiljardööriltä.

Tekisin siellä sellaista yhteishyvää,
joka todella tuntuu rinnassa joltain."

Kysyn vain: jos tämä ei ole vihapuhetta, niin mikä sitten on?

Halveksin Teemu Mäkeä ihmisenä, runoilijana ja poliittisena ajattelijana.

Kiitos tästä palautteesta. Ymmärrän, ettei Facebook-julkaisusi ollut viesti niinkään minulle, vaan lähinnä omille Facebook-kavereillesi, mutta rohkenen siltä vastata sinulle.

Ensinnäkin, tunne ei ole molemminpuolinen. Minä en halveksi sinua ihmisenä, säveltäjänä enkä ajattelijana. Minusta on hauskaa, että olet olemassa ja että

puhut näkemyksiäsi ääneen. Sanon tämän ilman mitään ironiaa ja ilman ketun tai kissan häntää kainalossani.

Päinvastoin, olen kiitollinen sinulle, koska joskus aikoja sitten esitit yhden runoni tosi hyvin. Sehän oli runo nimeltä *Maito*, jota yhteinen ystävämmme **Max Savikangas** käytti lausujalle ja jousikvartetolle säveltämänsä teoksen tekstinä vuonna 1999. Sinä lausuit tekstin konsertissa hienosti ja äänitys julkaistiin myöhemmin CD-levylläkin; Max Savikangas: *Extraterrestial*.

En tunne sinua laisinkaan, mutta minulla on muinainen muistikuva nuoresta, vähän jäykänoloisesta vakavikosta, joka lausui runotekstini Maxin musiikin lomassa kolkosti ja tarkasti, kuten pitikin. Muistan myös, että Max joskus myöhemmin kertoi, ettet pitänyt lausumastasi tekstistä, että se oli mielestäsi "väärin ajateltu ja epälooginen". Hienoa että tästä huolimatta suostuit sen esittämään ja teit sen vieläpä niin hyvin!

Ymmärtääkseni silloisessa runossani sinua ärsytti kovin se, että runo kysyi mitä eroa meillä ja natsi-Saksan kansalaisilla on, jos kummankin elämäntapa perustuu järjestelmälliselle, rakenteellisella väkivallalle? Mikä se ero on, jos kumpikin ryhmä on väkivaltakoneiston osa ja edunsaaja, vaikka ei itse omin käsin osallistuisikaan kenenkään tappamiseen? Pidit silloista runoa väärin ajateltuna ja epäoikeudenmukaisena julistuksena, kuten tätä uutta katkelmaa myös. Minusta se on hassua – en tarkoita että naurettavaa, vaan että hassua – sillä nämä runothan ovat enemmän kysymyssarjoja kuin julistuksia. Niiden pointti ei ole siinä, että minä vertaan sinua tai minua vaikkapa natsi-Saksan hyväosaiseen kansalaiseen, vaan pointti on siinä mitä sinussa tai minussa tapahtuu kun kysymme tätä. Vastaus ei ole julistuksena itse runossa vaan toivottavasti jonkinlaisena päähkäilynä sinussa.

2.

Runostani *Äidin oma* / *Malkakoski*

En tiedä oletko *Maidon* lisäksi lukenut muita runojani. En myöskään tiedä tunnetko muuta tuotantoani kuvataiteen, kirjallisuuden, esitystaiteen, leffan tai tutkimuksen puolella. Voihan olla, että olet vaikkapa lukenut kaikki viisi aiempaa kirjaani hyvin tarkasti ja kritiikkisi ei siksi niinkään perustu Facebookissa siteeraamaasi kuuden rivin pätkään, vaan taiteeseeni noin niin kuin ylipäättään.

Sen kuitenkin tiedän, että tätä nimenomaista runoa, jota siteeraat, et ole lukenut. Kirja on nimittäin parhaillaan kirjapainossa ja vasta tulossa kauppoihin.

Kauhistelemasi säkeet ovat osuneet silmiisi *Suomen Kuvalehden* sivuilta. Toimittaja **Markus Änä** luki tulevan kirjani ennakkokappaleen, haastatteli minua tulevan kirjani tiimoilta ja kirjoitti sitten lehteen pienen henkilökuvan: "[Kiistanalainen kuvataiteilija Teemu Mäki kirjoitti nyt runokokoelman, jossa sanoja ei säästellä](#)". (*Suomen Kuvalehti*, 06/2016, 13.2.2016.) Änäsin kirjoittamaan juttuun sisältyy tuo muutaman rivin näyte, jonka poimit Facebook-postaukseesi todisteena minun halveksittavuudestani.¹

Koska uusi kirjani, *Äidin oma*, ja sen nimiruno tuntuu sinua kiinnostavan, niin kerron nyt pari asiaa tästä runosta, jotta saat hieman esimakua.

Runon nimi on: *Äidin oma / Malkakoski*. Se on 51-sivuinen monologi. Siinä on noin 1350 riviä eli säettä, joista sinä olet lukenut kuusi.

Runon kertojaminä puuhastelee niitä näitä ja pohdiskelee maailman menoa hoitaessaan syöpään kuolevaa äitiään.

Kertoja pohtii muun muassa sitä, että mitä järkeä on tehdä itselleen niin suuri numero siitä, että joku ikäloppu mummeli kuolee syöpään, kun maailmassa on

---

¹ Lisäsin tämän kappaleen 20.2.2016 tajuttuani, että muuten lukijaa voi jäädä turhan päiten ihmettelemään, että mistä Lauri on saanut käsiinsä katkelman runosta, jota ei vielä ole julkaistu.

niin paljon suurempia ongelmia, kuten esim. ilmastonmuutos, köyhyys ja hyvinvointiyhteiskunnan romahdus, jota varsinkin veronkierto niin tehokkaasti vauhdittaa.

Kertoja pohtii myös mitä järkeä ja mikä oikeus hänellä on haaveilla neljän lapsen siittämisestä omaan perheeseen, kun ihmiskunnan ja koko elollisen luonnon kannalta olisi parempi, että perhe olisi yhden lapsen perhe tai kokonaan lapseton.

Kertoja käy sisäisen monologinsa lisäksi myös useita keskusteluja. Juttukumppaneina hänellä on muun muassa hänen äitinsä, isänsä ja lapsensa sekä nippu vähän etäisempiä hahmoja, joista mainittakoon kukat, sää, Malkakoski ja säveltäjä **Bernd Alois Zimmermann**. Zimmermannin kanssa hän keskustelee Jeesuksesta, sosialismista, elämänilosta ja itsemurhasta. Kuten tiedät, Zimmermann teki itsemurhan vuonna 1970. Runon kertoja haluaa keskustella Zimmermannin kanssa, koska rakastaa hänen musiikkiaan ja kokee että heillä on muutenkin paljon yhteistä. Molemmat ihailevat Jeesusta, molemmat ovat sosialisteja, mutta Zimmermann on enemmän tai vähemmän katolinen, kun taas runon kertoja on ateisti.

Kertoja yrittää keskustella Zimmermannin kanssa myös **Iannis Xenakis**stä, jonka musiikkia kertoja myöskin rakastaa. Kuten tiedät, myös Xenakis oli sosialisti, tai oikeastaan kommunisti, joka ehti käydä sotaa sekä natsseja että engelsmanneja vastaan Kreikan kommunistipartisaanien riveissä toisen maailmansodan aikana. Tiedät myös, että Xenakisin musiikki on vielä riitasointuisempaa tai "väkivaltaisempaa" kuin Zimmermannin. Xenakis oli kuitenkin iloluontoinen ihminen ja hyvin tuottelias säveltäjä, eli vanhaksi eikä tiettävästi edes harkinnut itsemurhaa.

Minusta olisi hauskaa jos jonain päivänä lukisit tämän runon, sillä kuvittelen, että jo näiden säveltäjien ja aiheiden vuoksi se voisi sinua kiinnostaa.

Tarpeeton sivuhuomautus, mutta ehkä tämä kiinnostaa sinua: Tapasin Xenakiksen Lontoossa vuonna 1990, hänen kuoromusakonserttinsa yhteydessä ja kysyin juuri tästä, hänen suhteestaan hänen oman musiikkinsa "väkivaltaisena" pidettyyn yleisilmeeseen ja toisaalta moraalikysymyksiin, joita ainakin joidenkin hänen teostensa voi ajatella käsittelevän. Xenakis vastasi muistaakseni suunnilleen näin:

"Maybe my music is violent, because nature is violent and so is mankind. I look for bursts of vitality. Another reason is that in nature there is no justice, but in human affairs there is always at least a chance for it. So there is always this conflict. Art has to deal with it."

3.

Marxilaisuudesta

Facebook-julkaisusi kommenttipalstalla nimität minua "äärimarxilaiseksi":

"No onko vihapuheen kriteerinä se, että se kohdistuu nimenomaan kansanryhmää kohtaan? Toisaalta voisi todeta, että Teemu Mäen edustamassa äärimarxilaisessa ajattelussa miljardöörit ehkä ovatkin kansanryhmä - he ovat luokkavihollisia, kuten 1920- ja 1930-lukujen Neuvostoliitossa porvarit ja kulakit aikanaan."

Kiitos tästä. Arvasit oikein. Arvostan **Karl Marxia** talousfilosofina ja taloustieteilijänä äärimmäisen paljon. Se ei kuitenkaan tee minusta stalinistia eikä kenenkään opetuslasta. Ihminen voi olla "äärimarxilainen" ja silti kannattaa täyttä ilmaisuvapautta, edustuksellista demokratiaa ja jopa jonkinlaista markkinataloutta. Kuten varmaan tiedät, Marxia on tulkittu monella tapaa, aivan kuten Jeesustakin, vaikka kumpikin yritti ilmaista itseään tosi selkeästi.

Sinulle sopiva Marx-tulkki saattaisi olla **Meghnad Desai**. Kirjassaan *Marxin kosto*² taloustieteilijä Desai tekee oikeistolaisen tulkinnan Marxista ja väittää, että Marx ei voinut sietää kommareita eikä kannattanut suunnitelmataloutta vaan vapaakauppaa. Desain tulkinta on äärimarxilaisuutta sekin. Toista lajia kuin omani, mutta marxilaista kuitenkin.

Pointtini on se, että marxilaiseksi minuakin voi nimittää ja se kuulostaa kivalta, mutta se ei tarkoita oikein mitään, ennen kuin kertoo millaista marxilaisuutta tarkoittaa. Marxilaisuuden määritelmäksi ei minusta riitä muutaman sanan viittaus **Stalinin** terroriin. Staliniin viittaaminen tuntuu minusta sikälikin epäloogiselta, että enhän minä ole kiistämässä kenenkään sananvapautta, enkä myöskään teloittamassa ketään. Sen sijaan sinä itse annat halveksuvalla julistuksellasi ymmärtää, että on sietämätöntä, että Teemusta tippuu jotain ärsyttäviä tavuja tai sietämättömiä kuvia.

4.

Vihapuheesta ja runoudesta

Anteeksi lavertelu. Takaisin asiaan. Facebookissa siteerasit katkelmaa runostani ja sanoit:

"Kysyn vain: jos tämä ei ole vihapuhetta, niin mikä sitten on?"

Vastaan: mielestäni runoni ei ole vihapuhetta.

---

² Desai, Meghnad: *Marxin kosto: Kapitalismin uusi nousu ja valtiokeskeisen sosialismin kuolema*. (*Marx's revenge: The resurgence of capitalism and the death of statist socialism*, 2003.) Suomentanut Timo Soukola. Helsinki: Gaudeamus, 2008.

Kiinnostava kirja, mutta olen tosiaankin Desain kanssa kovasti eri mieltä siitä mitä Marx tarkoitti ja miten Marxia kannattaisi nykyään käyttää.

Minusta ei ole loogista poimia 51-sivuisesta kaunokirjallisesta tekstistä muutaman rivin repliikkiä ja julistaa kirjailijaa sen perusteella verenhimoiseksi murhaan yllyttäjäksi.

Samalla epälogiikalla voisi väittää, että **Alfred Hitchcock** oli psykopaatti, koska kuulemma ohjasi sellaisen ällöttävän leffan kuin *Psyko*. Samalla epälogiikalla voisi väittää, että **Woody Allen** kannustaa katsojiaan murhiin, koska eräissä hänen elokuvissaan päähenkilö tekee murhan, josta ei jää kiinni. Esimerkkinä *Crimes and Misdemeanors* (1989), jossa päähenkilö tekee murhan, kärsii aluksi syyllisyydestä, mutta oppii sitten elämään hilpeänä ja menestyvänä heppuna, tyytyväisenä siitä, että joku syrjäytynyt kulkuri joutui hänen sijastaan vankilaan.³ Epäloogista mielestäni olisi myös olettaa, että koska Teemu Mäki on ohjannut YLE:lle elokuvan ([Hulluus ja yhteiskunta](#)), jonka eräs päähenkilö on **Anders Breivik**, jonka puheita leffassa siteerataan sanatarkasti, niin Mäen täytyy olla Breivikin ihailija.

Kävitkö muuten sattumalta katsomassa / kuulemassa kollegasi **Antti Auvisen** oopperan, [Autuus / Bliss](#), jonka ohjasin viime vuonna Musiikkitaloon? Pidotkö myös sitä murhaan yllyttävänä teoksena, koska teos perustui tositapahtumaan ja käsitteli veljesmurhaa?

Ymmärrän, että nuo esimerkit voivat olla mielestäsi kaukaa haettuja, koska haukkumasi teksti on runo eikä leffa tai ooppera. Luulen, että väärinkäsitys tai erimielisyys johtuu tavasta, jolla luet runoja. Näyttää siltä, että luet niitä suorana puheena, asiatekstinä tai mielipidekirjoituksena. Oletat näköjään myös, että ensimmäisessä persoonassa kirjoitetut runon rivit ovat automaattisesti yksi yhteen kirjoittajan omia mielipiteitä.

Niin saa tehdä, mutta se ei ole mielestäni järkevää. Runot ovat fiktiota, kaunokirjallisuutta. Niissä käytetään kieltä eri tavalla kuin lakitekstissä, sopimustekstissä, testamentissa tai mikroaaltouunin käyttöohjeessa. Kun

---

³ https://en.wikipedia.org/wiki/Crimes_and_Misdemeanors

runoni kertoja puhuu kukille tai pilvitaivaalle tai höpöttää kymmeniä vuosia sitten kuolleille säveltäjille tai antiikin Kreikan mytologian hahmoille, niin lukija saa toki ajatella, että runon kertoja tai runon kirjoittaja tai molemmat ovat taikauskaisia ja mielenvikaisia. Toivon kuitenkin, että lukija ei sitä tee. Toivon, että hän haluaa ymmärtää runon vertauskuvallista kieltä.

Minä en ole runoni kertojaminä. Kirjallisuustieteessä ero kirjailijan ja kertojaminän kesken tehdään usein käyttämällä termiä "sisäistekijä / implicit author". Sillä tarkoitetaan tavallaan taideteoksen "omaa ääntä", sitä vaikutelmaa, joka teosta tutkaillessa syntyy siitä mitä teos tahtoo sanoa, jos teosta ajattelee elävänä olentona. Sisäistekijä on puolittain lukijan tulkinta siitä, mitä teos sanoo, ja jo senkin vuoksi eri hahmo kuin itse kirjailija. Jos lukisit kyseisen runoni, luulen että et pitäisi sen paremmin minua kuin runoni sisäistekijää / kertojaminää murhanhimoisena.

Tässä runossani on kyllä paljon ainesta suoraan omasta elämästäni, mutta runo ei ole raportti. Runon viesti ei ole yksittäisessä säkeessä vaan säkeiden muodostamassa kokonaisuudessa ja yhtä lailla rivien välissä.

En suinkaan vedä sanojani takaisin, enkä pakoile kirjoittajan vastuuta, mikä se vastuu sitten lieneekään. On totta, että pidän veronkiertoon keskittyvää ja tukiaisten ja verohelpotusten lypsyyn paneutuvaa finanssikapitalismin haaraa vahingollisena. Pidän sitä monin verroin vahingollisempana kuin niin sanottua terrorismia. Kahdesta syystä. Ensinnäkin, terrorismi tappaa vain vähän ihmisiä, mutta veronkierto ja muu rakenteellinen väkivalta tappaa valtavia määriä ja orjuuttaa vielä suurempia joukkoja. Toiseksi, terrorismi on aina rakenteellisen väkivallan seurausta, enemmän oire kuin syy. Muun muassa tästä aiheesta kirjoitin muinoin väitöskirjassanikin⁴ ja sen jälkeen monissa artikkeleissani. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että kannattaisin pommien heittäilyä tai pörssimeklareiden päitten pätkimistä. Veronkiertoa on

---

⁴ Mäki, Teemu: *Näkyvä pimeys – esseitä taiteesta, filosofiasta ja politiikasta*. Kuvataideakatemia & Like kustannus, 2005. / *Darkness Visible – Essays on Art, Philosophy and Politics*. Kuvataideakatemia, 2007.

järkevämpää torjua lakiuudistuksilla ja ottamalla jo olemassa olevat lait nykyistä vakavammin.

On toinenkin syy, minkä vuoksi väitän, ettei runoni ei ole vihapuhetta. Edes tämä siteeraamasi katkelma ei kehoita tappamaan tai vihaamaan ketään. Runon kertojahan nimenomaan kysyy, miksi hän EI ole tappamassa ahneimpia ja menestyneimpiä veronkiertäjiä. Kertoja toteaa myös, että sellainen verenvuodatus varmaankin tuntuisi rinnassa todella joltakin. Hän ei kuitenkaan väitä, että se tuntuisi hienolta tai että hänen tai kenenkään toisen pitäisi havitella sellaista suurta tunnetta. Näin siis, jos välttämättä haluat lukea runokatkelmaa kirjaimellisesti kuin lakitekstiä. Jos taas haluat sen sijaan kommentoida sitä, mitä runo oikeasti sanoo, mikä on sen henki ja viesti, niin eikö silloin olisi parempi lukea koko runo?

Vihapuheesta vielä. Sille ei ole yksiselitteistä määritelmää, mutta mielestäni sinun Facebook-postauksesi on vihapuhetta. Siinä sanotaan: "Halveksin Teemu Mäkeä ihmisenä, runoilijana ja poliittisena ajattelijana." Siinä ei kehoiteta tappamaan minua, mutta eikö halveksunta ole eräs vihan alalaji? Vihapuheella tarkoitetaan yleensä julkista väkivaltaan tai ainakin syrjintään yllyttämistä. Eikö sellainen yllytys nimenomaan edellytä jonkinlaisena ensiaskelena halveksuntaa?

Professorikaudellani minulla oli sellaisia oppilaita – ja edelleen minulla on sellaisia tohtorihjattavia – jotka ovat paenneet syntymämaastaan juuri sen vuoksi, että heitä halveksutaan. Putinin Venäjä ja nykyinen Iran alistavat toisinajattelijoita nimenomaan lietsomalla halveksuntaa. Oikeudenkäynnit ja valtiollinen väkivalta ovat toissijainen keino. Ensisijainen keino on kansalaisten kannustaminen oma-aloitteiseen väkivaltaan ja syrjintään väärinajattelijoita kohtaan.

Tylystä julistuksestasi huolimatta en ole loukkaantunut, enkä huolestunut. Toivon sinun kuitenkin muistavan, että viha on nautintoaine, jolla voi olla ikäviä

sivuvaikutuksia. Sivuvaikutukset eivät ole peräisin vihan kohteesta vaan nautintoaineesta itsestään.

En silti halua kieltää vihapuhetta juuri missään yhteydessä, koska olen niin fanaattinen ilmaisuvapauden kannattaja. Koska olen itse hyväosainen, ei minua varsinkaan haittaa itseeni kohdistuva mollausta. Joskus se jopa kiinnostaa, kuten näet. Se kiinnostaa, koska hatarien tietojeni ja muistikuvien perusteella pidän sinua kilttinä ihmisenä.

Mutta en minä vihaa niitäkään ihmisiä, joita pidän kiltteyden vastakohtani. On paljon ihmisiä, joilla mielestäni on suuri, tuhoisa vaikutus ja valta muihin ihmisiin. Presidentti **Vladimir Putin**, pankkiiri **Nalle Wahlroos**, pääministeri **Benjamin Netanjahu**, poliitikko **Jussi Halla-Aho**, pääministeri **Juha Sipilä**, valtiovarainministeri **Wolfgang Schäuble** ja jo edesmenneistä esimerkiksi taloustieteilijä **Milton Friedman** ovat sellaisia ihmisiä, mutta en minä toivo ennen aikaista kuolemaa heistä kenellekään. Kuten jo muinaisen *Maito*-runossani retorisen kysymyksen kautta totesin: keskitysleirin komendantti voi olla hyvä isä, eli jokaisessa on tilaa ja mahdollisuus jollekin hyvälle. Tykkään kovasti myös **Toivo Kuulan** musiikista, myös sellaisista hänen vokaalisävellyksistään, joissa on mielestäni ikävän yltyöisänmaallinen, äärioikeistolainen ja vihapuheinen sävy. Tykkään, koska siinäkin musassa on muita puolia, joista nauttiessa haluan ja osaan siivilöidä tympeän puolen pois – tai lukea sitä kuin piru raamattua. En myöskään halua vaientaa näitä ihmisiä, vaikka miten kiivaasti olen heidän kanssaan politiikasta, filosofiasta tai taiteesta eri mieltä. En myöskään halveksi heitä. Ihmisoikeustuomioistuimen tuomittavaksi joutumista erälle kyllä toivon ja vallan menettämistä, mutta se on eri asia.

Huonoja ajatuksia tai vihaisia mölähdyksiä vastaan ei kannata taistella irrottamalla möläyttäjien ruumiinosia eikä edes tukkimalla möläyttäjien turvat. Huonoja ajatuksia tai vihaisia möläytyksiä vastaan kannattaa taistella puhumalla ääneen hyviä ajatuksia, kiltisti tai ei, mutta ainakin ilman halveksuntaa.

Parhain terveisin, Kallion punavihreästä kuplasta, 19.2.2016

Teemu Mäki

taiteilija / kirjailija / ohjaaja / tutkija
(kuvataiteen tohtori)
teemu@teemumaki.com
www.teemumaki.com

PS

En voi lähettää sinulle ilmaista tekijän kappaletta uudesta runokirjastani, koska ne olen jo luvannut muille. Minulle kuitenkin tulee myös yksi laatikollinen puoleen hintaan ostamiani, joten voin myydä sinulle yhden kappaleen, ystävällisellä omistuskirjoituksella varustettuna. Kerro jos haluat sellaisen.

PPS

Ilmaista kirjaa en voi luvata, mutta vaparin seuraavan teatteriohjaukseni enskariin voin kyllä antaa. Kerro jos haluat tulla katsomaan ja kuulemaan esitystä nimeltä [*Transformations – Rewriting Masculinity*](#). Enskari on 17.3.2016.

www.facebook.com/lauri.kilpio?fref=nf

Lauri Kilpiö

Kuvat

Kuvataiteilija Teemu Mäki on ryhtynyt runoilijaksi. Uudessa kokoelmassaan "Äidin oma" hän kirjoittaa seuraavaa:

"Miksi en ole jossain holdingyhtiöille suunnatussa investointiseminaarissa? Siellä voisin hyvin kustannustehokkaasti ja nopeasti viiltää kurkut auki melko monelta veropakolaismiljardööritä. ... Näytä lisää

Tykkää Kommentoi Jaa

7 henkilöä tykkää tästä.

Aila Sauramo Lauri, Kunnioitan Teemu Mäen tekoja ihmisenä, runoilijana ja poliittisena ajattelijana. Omat välineeni ovat toiset.

Tykkää · Vastaa · Eilen 0:58

Lauri Kilpiö Selvä. Minä en. Ja suomalaiset vasemmistolaiset osoittavat lähinnä oman falskiutensa ja moraaliset kaksoisstandardinsa, jos eivät suostu näkemään ja myöntämään, millaista vihapuhetta tämä runo edustaa.

Tykkää · Vastaa · Eilen 1:01

Mikael Rechart Lauri Kilpiö, sori jos pistän tähän turhan taidefilosofisen spinnin, mutta voiko runo olla vihapuhetta? (tuo postaaasi runo on mielestäni sarjassamme "hohhoijaa", mutta se on eri keskustelu se)

En tykkääkään · Vastaa · 1 · Eilen 3:35 · Muokattu

Lauri Kilpiö Mikael Rechart, Kyllä runokin voi olla vihapuhetta, jos se on avoimen poliittinen, kuten tässä tapauksessa. Aika huonoa tekstiähän tuo on, että sikäli kuuluu tosiaan myös sarjaan "hohhoijaa".

Tykkää · Vastaa · Eilen 9:31 · Muokattu

Teemu Kuplainen Veropakolaismiljardöörin vakaumuksena voinee pitää oikeutta käyttää markkinatalouden porsaanreikiä hyväkseen oman edun tavoittelussa. Silloin Mäen Runo olisi kiihotusta kansanryhmää vastaan. Rikoslaki ei tee eroa runon ja asiategstin välillä. Ehkäpä ai... Näytä lisää

Tykkää · Vastaa · Eilen 10:46

Veli-Markus Tapio Taiteilijan sananvapaus on huomattavasti suurempi kuin vaikkapa poliisipäällikön. Mutta kyllä sek in raja jossain tulee vastaan. Yksiselitteistä lienee, että veropakolaismiljardöörit eivät ole kansanryhmä

Sponsoroitu

the revolutionary award wi... mahabis.com available to buy now, get yours today!

MERKKIPÄIVÄ MAALISKU... www.pimp-my-booty.com 96.8 % naisista RAKASTI tätä lahjaa. Erityiskitosta sai yleinen materiaali ja yllättävä...

Keskustelu (107)

<https://www.facebook.com/lauri.kilpio?fref=nf>

*Minä tulen Pohjoisesta,
missä myös Aurinko
muistaa kuolevansa.*

Äidin oma on kokoelma kertovia, puheenomaisia ja lausuttavaksi tarkoitettuja eppisiä runoja.

Eppiseen runouteen kuuluu suuri sankari, jonka seikkailuista runot kertovat. Mäen runojen seikkailijalla ei ole supervoimia eikä elämää suurempaa päämäärää. Mäki kirjoittaa rakkaudesta ja kuolemasta ja etsii elämäniloa ja tarkoitusta ilman itseironian tai muiden naamioiden suojaa. Vakavuudestaan huolimatta hänen runonsa eivät kuitenkaan ole tosikon, vaan suunsoittajan ja leikkivän humoristin säikeitä.

Kuvataiteen tohtori **Teemu Mäki** (s. 1967) on taiteilija, kirjailija, teatteriohjaaja ja tutkija. *Äidin oma* on hänen kolmas runokokoelmansa.

LIKE

Kannen kuva on yksityiskohta Teemu Mäen teoksesta *Neljä sukupolvea, kaksi sukupuolta, yksi kuolema*, 2015.

Teemu Mäki
ÄIDIN OMA

LIKE

Teemu Mäki ÄIDIN OMA

LIKE

<http://like.fi/kirjat/aidin-oma/>

<http://www.teemumaki.com>

Hei Teemu,

Kiitän sinua perusteellisesta, analyttisestä, selkeästä ja ystävällishenkisestä kirjeestä, jota vaatimaton Facebook-postaukseni ja sitä seurannut vapaamuotoinen kommentointi eivät olisi vastaukseksi ansainneet. Oli ilahduttavaa kuulla, että et ole minulle loukkaantunut.

Haluaisin ensi alkuun pyytää anteeksi sitä, että päivitykseni ylipäätään tuli tietoosi. Näin ei nimittäin ollut tarkoitus, vaan kyseessä oli vahinko. Kuten arvelitkin, postaukseni oli tarkoitettu vain omille Facebook-kavereilleni, mutta minulta oli unohtunut, että olemme Facebook-kavereita. Halveksunnasta kertominen toiselle ihmiselle suoraan on julkeaa, mutta se myös osoittaa, että sanoja pitää ajatustaan ja tunnettaan kovin tärkeänä asiana. Minä en pitänyt, ja siksi päivitystä ei ollut tarkoitettu sinun tietoosi eikä myöskään omaa kaveripiiriäni laajempaan julkisuuteen. Jos olisin halunnut osoittaa ajatukseni alunperin myös sinulle tai osaksi julkista keskustelua, olisin muotoillut sen alusta lähtien toisin. Vahinko pääsi kuitenkin tapahtumaan, joten sen kanssa on nyt eletävä.

Haluan myös pyytää anteeksi sitä, että päivitykseni varsinainen ydinajatus ei tullut tekstistä riittävän selkeästi ilmi. Pääajatukseni tai -motiivini ei nimittäin suinkaan ollut Teemu Mäen tai hänen työnsä mollaaminen tai halveksunnan osoittaminen sinua kohtaan – vaikka näin saattoi luulla – vaan kritiikkini varsinainen kohde oli muualla. Se tulee ilmi seuraavasta kommentistani viestiketjussa:

"Minua häiritsevät tässä ne moraaliset kaksoisstandardit, joilla eri ihmisten vihapuheeseen suhtaudutaan. Kuvitelkaa, mikä meteli syntyi vaikkapa Jussi Halla-Ahon julkaisemasta runosta, jossa kertojamina haaveilee pääsystä suvakkien seminaariin, jossa pääsee nopeasti viiltämään suvakeilta kurkut auki. Aivan varmasti tapauksesta nostettaisiin kanne."

Halusin siis ennen kaikkea herättää keskustelua siitä, noudatetaanko Suomessa erilaisia standardeja ns. vihapuhetta kohtaan riippuen siitä, mistä poliittisesta suunnasta tällainen puhe tulee. Minun mielestäni näin tällä hetkellä tapahtuu. Tapahtuuko näin myös taiteen ja taidekentän piirissä? En tiedä, ehkä. Sinun ja runokatkelmasi kohtalona oli nyt joutua tässä kysymyksenasettelussa eräänlaisen esimerkkitapauksen rooliin, ja tätä en tuonut riittävän selkeästi esiin. Se, onko runosi sitten oikeasti vihapuhetta vai ei, on toinen kysymys.

Mikä sitten on vihapuhetta? Kuten totesit, asialle ei ole yksiselitteistä määritelmää, mutta juuri siksi siitä pitäisi keskustella. Suomen laki ei vihapuhetta tunne, laittoman uhkauksen ja kiihotuksen kansanryhmää kohtaan kyllä. Arkikielessä vihapuheen käsitettä käytetään usein huolimattomasti. Ilmaisuu on ylipäätään suomen kielessä uusi, ja sen merkityssisältö ei ole vielä vakiintunut. Euroopan neuvoston ministerikomitean ehdotuksen mukaan vihapuhe on "sellaista ilmaisua, jolla levitetään, edistetään, yllytetään tai oikeutetaan rotuvihaa, antisemitismia, muukalaisvihaa tai muunlaista vihaa, joka perustuu suvaitsemattomuuteen". UNESCON määritelmä taas toteaa suvaitsevaisuudesta mm. seuraavaa:

"[...]Se merkitsee, että ihminen saa vapaasti pitää kiinni vakaumuksestaan ja hyväksyy sen, että toiset pitävät kiinni omastaan. Se merkitsee sen tosiasian hyväksymistä, että ihmisillä, jotka ovat luonnostaan erilaisia ulkomuotonsa, asemansa, puhetapansa, käyttäytymismuotojensa ja arvojensa puolesta, on oikeus elää rauhassa ja olla sellaisia kuin ovat."

Sikäli jos oletamme, että holdingyhtiöille suunnattuun investointiseminaariin osallistuvat veropakolaismiljardöörit paitsi edustavat arveluttavaa toimintaa, myös poikkeavat meistä arvoiltaan ja asemaltaan, voisi siteeraamaani runonpätkeä – kontekstistaan irrotettuna ja kirjaimellisesti tulkittuna – hyvinkin pitää suvaitsemattomuudesta kumpuavana vihapuheena, joka kannustaa väkivaltaan.

Kirjeesi luettuani minun on kuitenkin helppo uskoa, että olet oikeassa: siteeraamani runokatkkelma ei runon kokonaiskontekstissa varmaankaan ole vihapuhetta. Pyydän siis hätäistä tuomiotani ja sen tyyliä esitystapaa anteeksi. Miksi sitten menin vakavasti tekemään tällaisen oletuksen näin lyhyen tekstikatkelman perusteella? Olenhan sentään jonkun verran joutunut runojen tulkitsemisen kanssa tekemisiin paitsi runoja muuten vain lukiessa, myös työni puolesta eli vokaalimusiikin säveltäjänä sekä sävellyssopilaideni vokaaliteosten ohjaajana. Enkö todellakaan tajunnut?

Konteksti, jossa tutustuin siteeraamaani runokatkkelmaan sekä eräisiin muihinkin otteisiin kokoelmastasi (josta olen siis lukenut tarkkaan ottaen hieman enemmän kuin kuusi säettä), oli Suomen Kuvalehden numero 6/2016 ja sen kahden sivun haastattelu "Halukkaasti katutaisteluihin – Teemu Mäen runokokoelma esittelee taiteilijan, joka ei säästele sanojaan". Kokoelmaasi en siis ole vielä lukenut, mutta tiedän siitä sentään hieman enemmän kuin yhden pienen irrallisen katkelman – lähinnä siis asioita, joita itse olet halunnut toimittajalle kertoa ja joita toimittaja halusi lukijoille kertoa. Mainitset jutussa kokoelmasi henkilökohtaiset teemat, mutta esiinnyt ennen kaikkea vahvasti poliittisena taiteilijana, joka valitsee puolensa, uskoo voivansa taiteessa ilmaista itseään suorasukaisesti sekä ottaa reippaasti kantaa talouden kipukohtiin. Poliittisesti passiivisiin kollegoihisi tunnut suhtautuvan kriittisesti: "Tosin suurimman osan passiivinen toiminta on suorastaan vahingollista. He tekevät pökäleitä, jotka sopivat sulavasti turhan äveriäiden porvareiden seinäkoristeeksi." Minulle ei selvinnyt, millaista taidetta nämä pökäleet käytännössä ovat tai miksi poliittinen passiivisuus on taiteilijalle niin huono asia, mutta muuten kaikki edellä esitetty on minulle täysin ok: totta kai taiteilija saa olla poliittinen ihminen, ja tietenkin taide saa olla poliittista! Toimin itse sellaisella taiteen alueella, jossa epäpoliittisuutta on aivan liian suuressa määrin pidetty hyveenä ja poliittisuutta tabuna, joten toisenlaisen näkökulman kohtaaminen on minulle virkistävää. Mutta koska nimenomaan esiinnyt jutussa avoimen poliittisena, suorasanaisena, kantaa ottavana ja jopa hieman vihaisenakin taiteilijana, kasvaa samalla riski sille, että lukija alkaa tulkita tekstissä esitetyt lainaukset teoksestasi kirjaimellisemmin kuin olisi aihetta. Minulle näyttää käyneen näin. En väitä, etteikö päävastuu tässäkin tapauksessa olisi lehden lukijalla, mutta silti. Sivumennen sanoen, avoimen julistuksellisesti vihaan kiihottavaa runouttakin on olemassa; ajateltakoon vaikkapa **Ilja Ehrenburgin** sota-ajan klassikkoa *Tapa* (1942). Oli hyvä kuulla, että sinun teoksesi ei tällaista runoutta ole.

Tein siis ilmeisen virheellisen tulkinnan, mutta virhetulkintojen mahdollisuus on taiteessa aina olemassa, myös silloin, kun taideteokset luetaan, kuunnellaan tai katsotaan kokonaan. Väittäisin, että virhetulkintojen riski kasvaa sitä suuremmaksi, mitä rajumpaa ilmaisua taiteilija käyttää. Sinun ilmaisuasi taas pidetään yleisesti aika rajuna. Esität arvelun, että en pitäisi sinua enkä runosi sisäistekijää/kertojaminää murhanhimoisena, jos lukisin runosi kokonaan. Näin saattaa hyvinkin olla. Kysymys kiinnostaa minua, ja siksi aion vielä lukea runosi kokonaisuudessaan. Oletko varma, että jokainen lukijasi päätyy samaan lopputulokseen runosi luettuun? Mitä sanot hänelle, joka ei jostain syystä päädy?

Palataan vielä hetkeksi vihapuheeseen. Sinun mielestäsi minun Facebook-päivitykseni oli vihapuhetta, mutta olen itse tästä toista mieltä. Halusin nimenomaan välttää sanaa vihata, koska en ole missään vaiheessa vihannut sinua enkä halunnut kehottaa muitakaan vihaamaan. Sanoin halveksivani sinua. Tarkoitin tällä, että en voi arvostaa ihmistä, joka kirjoittaa toisten ihmisten kurkkujen katkomisesta positiiviseen ja jopa ihailevaan sävyyn. Tarkoitin myös, että en voi arvostaa runoilijaa, joka käyttää sanataidettaan tällaisen viestin välittämiseen, kuten en myöskään poliittista ajattelijaa, jota tappaminen näyttää kiehtovan poliittisen vaikuttamisen keinona. Luin siteeraamaani runokatkkelmaa julistuksellisenä tekstinä, josta olin aidosti järkyttynyt. Järkytykseni ja halveksuntani perustui vain ja ainoastaan mainittuun katkelmaan siinä kontekstissa, jossa sen luin (eli osana Suomen Kuvalehden juttua), ei muuhun tietämykseeni sinusta ihmisenä (enhän sinua edes tunne)

eikä aiempaan tietämykseeni poliittisesta ajattelustasi (jota en kunnolla tunne). Koska kuitenkin olet nyt saanut vakuutettua minut siitä, että ymmärsin intentiosi alunperin väärin, voin ilomielin vetäytyä kritiikistäni tältä osin sekä peruuttaa aiemmat halveksuntaa ilmaisseet lausuntoni. Olen myös ottanut ne Facebook-päivityksestäni pois. Totean lisäksi vilpittömästi, että arvostan sinua ihmisenä. Arvostustani lisää se perusteellisuus, analyttisyys ja lämminhenkisyys, joka kirjettäsi leimasi. Toimintaasi runoilijana voin pyydetessä arvioida myöhemmin. Poliittinen ajattelusi taas olkoon mitä on.

Kiitän tarjouksesta ostaa kirjasi puoleen hintaan. Koska kirjasi kiinnostaa minua, tartun tähän tarjoukseen mielihyvin. Ohjauksesi Antti Auvisen Autuus-oopperasta oli inspiroiva kokemus, joten olen kiinnostunut näkemään myös seuraavan teatteriohjauksesi. Tarjoa toki vapaalippuja ensin läheisillesi sekä yhteistyökumppaneillesi, mutta jos vapaalippuja yli jää, niin mielelläni sellaisen otan vastaan.

Ystävällisin ja arvostavin terveisin, Kallion naapurissa Etelä-Hermannissa 20.2.2016,

Lauri Kilpiö
Säveltäjä, lehtori
d